

Prædiken ved mindegudstjenesten for døde spædbørn i Københavns Domkirke den 6. november 2005

Af Tom Kjær, præst på Herlev Sygehus

At blive set, hørt og rørt er ekstra vigtigt, når vi er ude af den.

Det er afgørende, at andre kommer os i møde og hjælper os med at skabe et rum. Et rum, hvor de tanker og følelser, der er i os, kan komme til udtryk. Kun på den måde kan vi finde os selv og være os selv.

Det gælder, når vi er ude af os selv, enten af den dybeste sorg eller den største glæde. Det gælder også, når vi skal leve med sorg og glæde på én og samme tid.

At miste et spædbarn eller flere spædbørn bringer mor og far - og ofte mange andre i forældrenes nærmeste kreds - helt ud til livets yderste kant. Man bliver i den grad ude af sig selv, fordi man møder det uretfærdige, det meningsløse og urimelige. Man kan ofte stå udenfor sig selv og være tilskuer til sig selv, lamslået og afmægtig. Da er det så vigtigt at blive set, hørt og rørt. At andre vil se den hjerteskerende smerte, der er at læse i øjne og ansigt, og som taler sit tydelige kropssprog. At andre vil høre ens suk og klage. At andre vil hjælpe én med at finde sprog. Ord, der kan give udtryk for det kaos af tanker og følelser, der med vulkanens kraft er på færde i krop, sjæl og sind.

Det er så urimelig hårdt at blive bragt helt ud til livets yderste kant, når et spædbarn eller spædbørn dør. Og det er særligt besværligt, fordi man har været ude af sig selv tidligere i livet med det spædbarn eller de spædbørn, man nu mister.

Mor og far – og andre i de nærmestes kreds - har været ude sig selv af glæde over den lille eller de små, der har været på vej. For nogle forældre skal graviditetstesten blot være positiv før end glæden over det ny liv er så stor, at den skal ses og høres af andre. For nogle forældre er det senere på det lille livs farefulde færd i mors mave, at de giver los og føler glæden. I den situation er det ofte nemt at finde nogen at dele den glæde med. Der er også udtryk at læne sig op af og låne, når man som mor og far vil finde sine egne udtryk for den store glæde. Masser af bøger og magasiner hjælper mor og far til at indøve sig i forældreskabets mysterier. Barnets eller børnenes egne udtryk i form af hjertelyd, synlig krop på ultralydsbilledet eller mærkbare bevægelser i mors mave hjælper med at give mors og fars glæde form og retning. Og sætter søskende og andre i familien i stand til at være med i jubelkoret.

Midt i det hele hænder det så, at forældrelykken viser sig så skrøbelig. Det lille væsen kan dø i mors mave. F.eks. i uge 8, eller længere henne i graviditeten eller efter at barnet er blevet født. Særligt hårdtslående kan det være, hvis det ene barn af et tvillingepar dør og det andet barn lever. Da skal man rumme både den højeste lykke og den dybeste smerte på én og samme tid.

Når spædbarnet eller spædbørnene dør og mor og far kommer helt ud i livets yderste afkroge, er det så vigtigt at blive set, hørt og rørt. At få hjælp og lov til at finde sine egne udtryk for det, der er sket, uden at blive mast ned i en skabelon.

Det kan være så svært at få det livsrum i mødet med andre. For forældre til døde spædbørn er på en måde et spejl, der bliver holdt op overfor alle andre. At se, høre og røre forældre, der har mistet et spædbarn eller flere spædbørn, uanset barnets eller børnenes biologiske alder, er at sanse, at det lige så godt kunne være én selv, der havde mistet. Det er så svært for mange at rumme, at det er som om, at forældrene er luft eller at det døde barn eller de døde børn aldrig har levet. Eller der bliver sagt en masse vrøvl så som: Det ville være meget værre, hvis... I kan jo bare få en ny.... Se, nu at komme ud af kapellet og blive dig selv igen...

Og så skal man som forældre til sit døde barn eller døde børn eller andre nærtstående til døde spædbørn bære ikke blot livets barskhed. Man skal også trækkes med andres mangel på forståelse, situationsfornemmelse og nærvær.

Behovet for at blive set, hørt og rørt forsvinder ikke. Det vil finde sine egne veje – og Gud-ske-lov, så gives der øjeblikke, hvor der bliver rum til forældrenes og andre nærtståendes mange tanker og følelser. Nogle gange er det forældrene, søskende, bedsteforældrene eller andre i den nære kreds, der må gå foran for at få skabt det nødvendige pusterum midt i sorgens smerte, fordi omverdenen ikke forstår eller formår sin opgave.

Lige før sang vi: Nu ledet er min lille. Det er en salme, der er skrevet af en far, der mistede en datter, Steinum. På den tid blev sådan et lille pus nok begravet, men en sten kunne hun ikke få. Det blev heller ikke anset for passende at sørge for meget. Men den lille datter levede så stærkt i sin mors og fars hjerte, at de sørgede for, at hun fik en ordentlig gravsten. Hendes liv og død skulle ses af andre. Og hendes far digtede to salmer som udtryk for sin og sin kones sorg. Nu ledet er min lille er en af dem. De ville ses, høres og røres i deres sorg. De ville finde ord, der kunne tolke sorgen for dem og i deres billedsprog.

I dag skaber vi et rum, hvor det kan ses og høres, at de børn, vi mindes i dag, har levet hver sit betydningsfulde og originale liv. Vi ser de mange lys, der brænder, og fortæller hver sin livs- og lidelseshistorie. Vi hører de mange navne, der hver for sig står som et symbol på en lille person, der har sat sig spor, som stadigvæk er fuld af betydning og som vil leve i mor og far og så mange andre, så længe de lever.

Også i dag bliver det ind i mellem ikke anset for passende at sørge over sit døde spædbarn eller sine døde spædbørn. „Lad nu være med at gå og dyrk din sorg“ er en af de knaldende replikker, som lyder nogle gange.

Derfor er det så fint, at vi har Alle Helgens Dag i vores kirke. Og at den gamle prædiketekst netop er det stykke af bjergprædikenen, som jeg læste foran alteret.

„ Salige er de, som sørger, for de skal trøstes,“ står der. Ordet salig har en særlig mening. Den nyeste bibelforskning har vist, at der er to væsensforskellige opfattelser af selv livet gemt i de ord. På den tid, hvor ordene blev til, havde kvinder deres plads i hjemmet og mænd i det offentlige rum. I det offentlige rum var der en stadig kamp for status og ære. Den stærkeste mand havde den største ære. Den stærkeste mand græd ikke. Det overlod han til kvinderne i hjemmet eller betalte grædekoner. Han tilgav ikke krænkelser, men krævede æresoprejsning og hævn. Og det lå i luften, at Gud havde sat sit blå stempel på denne macho-adfærd.

Det er det livssyn, denne benhårde macho-verdens idealer, Jesus modsiger med ordene: Salige er de. Det betyder faktisk: Ærefulde er de... Ærefulde er de, som sørger, for de skal trøstes. Dem, der gør det, der ellers i mændenes macho-verden gik for at være kvindagtigt og æresløst – de er i virkeligheden all ære værd. Det er med andre ord i orden at være en tusedreng, et tudefjæs og at sørge.

Det er nemlig rigtigt i Guds øjne. I den verden, som Jesus bringer med sig og giver os plads i. Guds store familie, Guds rige. Der er hjerterum for sørgende.

Vi, der sørger. Over døde spædbørn, døde større børn, døde unge og voksne, er af Gud selv set, hørt og rørt. Det er budskabet. Selvom macho-verden gør, hvad den kan for at kaste skam over vor sorg.

Ærefulde er de, som sørger, for de skal trøstes.

Hvad trøst er der at hente hos Gud?

Guds trøst har en jordisk og en himmelsk side.

Den himmelske side består i, at vi har lov til at tro, at de døde spædbørn og alle vore andre døde er hos Gud. Der, hvor døden ikke kan gøre mennesker noget længere.

Hvor der er barnejubel og latter. Hvor Gud selv favner små og store. Hvor vi også skal være efter dette liv. De døde spædbørn og alle vore andre døde er set, hørt og rørt af Gud, nu hvor vi ikke kan se, høre og røre dem længere.

Om det hos Gud, kan vi kun tale i billeder. Fordi Jesus, Guds søn, blev menneske, levede, døde og opstod, så skal vi tale om det i menneskelige billeder. Vi har altså evangeliets ret til at forestille os alt det bedste om Guds himmel, hvor de døde spædbørn lever. Hvor Livets Gud selv putter dem og englene slår kreds om de mange vugger.

Der er også derfor, at vi om lidt synger: Sov sødt barn lille.

I sit billedsprog henviser denne bevægende salme til dåben.

Jeg kender en del forældre til døde spædbørn, der er kede af, at deres barn eller børn, der ikke levede udenfor mors mave, ikke nåede at blive døbt. Til dem som til alle andre vil jeg med eftertryk gerne sige: at dåbens Gud ser, hører og rører alle spædbørn, døbte som udøbte. Gud tager hver eneste spædbarn, ja hvert Guds barn uanset alder, i sin kærlige favn. Derfor er også alle døde spædbørn regnet med i den salme.

Den jordiske side af Guds trøst har mange facetter. Den rummer bl.a. et befriende svar på det spørgsmål, som mange forældre til døde spædbørn stiller: Hvorfor? Svaret er, at det ikke er Gud, der har bestemt, at spædbørn dør. Det skyldes dybest set heller ikke noget mor eller far har gjort forkert. Gud lod sin søn blive menneske for at tage livtag med en verden, hvor spædbørn dør. Gud mistede selv en søn og kan derfor med en særlig medleven se, høre og røre forældre til døde spædbørn .

En anden jordisk facet af Guds trøst er retten til at sørge. Uanset hvad andre mener, så kan ingen – heller ikke tidens macho- helte – fratage os retten til at sørge over de døde spædbørn og andre døde. I dag tager vi den ret til os. Vi ser og hører hinanden midt i sorgen over de døde spædbørn Vi rører ved hinanden. Vi er sammen. Vi gør det også stedfortrædende. De forældre og andre, der er så knugede af sorgen over døde spædbørn, at de ikke har overskud til at være med – de er i vore tanker og med i vore bønner, frem for alt Fadervor. Også dem, der aldrig fik rum til at sørge over deres døde spædbarn og derfor bærer sorgen i et lukket rum inderst i hjerte og sind, regner vi med her i dag.

Sorgen kan ikke klares på et par timer Alle Helgens Dag. Vi bliver aldrig færdig med den. Vi må leve med den, så længe vi lever.

Derfor skal vi huske, at vi går herfra med retten til at sørge, til blive set, hørt og rørt ved i sorgen. Og med pligten til at se, høre og røre ved hinanden, i sorgen. En hård macho-verden dømmes tudefjæs. Gud kalder os til at sørge sammen. Gud ånder på øjet, når det græder. Amen..

Guds nåde være med os denne Alle Helgens Søndag,

hvor vi mindes de døde spædbørn.

Hvor samvirket mellem Domkirken og Landsforeningen til støtte ved Spædbarnsdød gør det muligt for os i fællesskab

at høre navnene på de døde spædbørn,

at tænde lys for dem

og lade dem være i vores fælles erindring.

Må trøstens Gud fylde os med sin fred.

Amen.